

Besta inntøku-trygðin fyri fiskimannin

Skulu vit koma heilskapað burtur úr støðuni sum landið er í, er neyðugt við einum sakligum orðaskifti, har allir partar luttaka, og ikki minst fiskivinnufelögin. Tað skal tí vera mín vón, at FF-Blaðið ikki sleppur endanum her, men arbeiðir víðari við at skapa ein skilagóðan fiskivinnupolitikk, ið kann menna fiskiríkidømið undir Føroyum aftur. Í longdini er hetta besta inntøkutrygðin fyri fiskimenn, skrivur Hjalti í Jákupsstovu, leiðari á Fiskirannsóknarstovuni

Í FF blaðnum nr. 77 frá 9. juni 1994 verður spurt, hvør samanhangur er millum tey 42.000 tonsini av upsa, ið eg sum limur av Bygnaðarnevndini mælti til kundir fiskast komandi 5 árin, og tey 22.000 tonsini, ið ICES nú mælir til eigur at verða fiskað í 1995. Eg vil fegin svara spurningin.

ICES
Í ICES eru 19 limalond, ið øll hava sjóki í norður Atlantshavi. Felagskapurin varð settur á stovn í 1902 og hevur so sattu meira enn 90 ár á baki. Øll ári hevur hann savnað hagtøl og lívfrøðiliga vitan um fiskastovnar í økinum. Og í nógv ár hevur ICES veitt ráð um skilabestu gagnnýtsluna. Ráðini verða latin limalondum og millumlanda felagskapum sum NEAFC, NASCO, Baltisku kommissionini og EU. Tilmæli verða givin á hvørjum ári fyri fiskiskapin árið eftir. Ymiskt er sum ráðini hava verið fylgd. Tað eru bert Føroyar, ið ongantíð hava givið ráðunum gætur.

Ráðini frá ICES byggja á eitt stórt tilfar frá fiskirannsóknarstovuni í øllum limalondum. Hetta er veidan fyri hvønn stovn sær í nøgd og í tali eftir aldri, veiðu uppá veiðiorku og kanningar við rannsóknarskipum. Fyri toskin á føroyska landgrunninum er til taks veiða síðan 1904, veiða uppá veiðiorku síðan 1924 og veidan í tali eftir aldri síðan 1960. Yngulcanningar hava verið tvørtur á síðan 1972 og yvirtitsstrolingar síðan 1982. Eins og í øðrum vísundagreinum er eitt dygt ástøðiligt grundarlag undir, hvussu stovnsmetingar verða gjørdar, hvat

Sjónarmið

tilfar ið er neyðugt og hvussu metingar verða so rættar sum gjørligt.

ICES býtur støðuna hjá fiskastovnunum í 3 høvuðsbólkar:

Í bólk 1 eru teir fiskastovnar, har gýtingarstovnurin er lívfrøðiliga hóttur. Hetta merkir at gýtingarstovnurin er so lítill, at vandi kann vera fyri tilgongdini. Í hesum fóm er tilmæli frá ICES uttan undantak, at ongin fiskiskapur eigur at verða loyvdur fyrr enn gýtingarstovnurin er mentur aftur og tilgongdin er munandi batnað.

Í bólk 2 eru teir fiskastovnar, har gýtingarstovnurin ikki er í vanda, og tilgongdin er vanlig. Í hesum fómum gevur ICES eingi beinleiðis ráð um hvussu nógv kann fiskast, men roknar avleiðingarnar á gýtingarstovnin á ymsum veiðitrystum. Tá støðan tykist hættilig, verður gjørt vart við hetta, og mælt verður til eitt veiðitryst samsvarandi.

Í bólk 3 eru teir fiskastovnar, har vitanin er ov lítill til neyvar stovnsmetingar. Í hesum fómum mælir ICES til at vera varin og ikki at fiska ov nógv, fyrr enn meira vitan er um stovnin, og mælir til eina mest loyvda veiðu út frá hesum.

RÁÐINI FRÁ ICES Í ÁR
Ráðgevandi nevndin hjá ICES metti føroysku stovnarar í mai í ár. Niðurstøðan var, at stovnarar av toski og hýsu eru minni enn lívfrøðiliga ráðiligt (t.v.s.

eru í bólk 1), og tí mælir ICES til, at ongin fiskiskapur eigur at verða eftir hesum stovnum fyrr enn gýtingarstovnarar eru mentir á eitt trygt støði aftur, og tilgongdin er munandi batnað. Somu ráðini vórðu givin í 1992 og 1993. Fyri upsa var metingin, at gýtingarstovnurin var á markinum fyri tí lívfrøðiliga ráðiliga, og mælt varð til ein munandi niðurskurð (50%) av veiðitrystinum í mun til 1993, ella eina mest loyvdu veiðu uppá 22.000 tons í 1995. Í 1993 vóru ráðini ikki at fiska meira enn 27.000 tons í 1994.

ICES kann og skal bert

koma við ráðum. Síðan er tað upp til áðarnar.

Ein mest loyvð veiða (MLV) ella TAC førir til fíggarligar avleiðingar, og tí er tað teir, ið stila fyri og hava ábyrgdina og fiskivinnan, ið mugu áseta hetta talið. Í flestu fómum verður talið sett hægri enn ráðiligt, men í øðrum fómum lægri. T.d. ásettu Noreg og Russland í nøkur ár minni kvotu á toskin eystanfyrir, enn tey kundu havt gjørt út frá ráðunum frá ICES. Endamálið var at byggja stovnin upp aftur á eitt høgt og trygt støði, og tað er hann nú.

BYGNAÐARNEVNDIN

Tá Bygnaðarnevndin varð sett, vóru toska- og hýsustovnurin sera illa fyri og støðan fyri upsan var heldur ikki góð. Uppgávan hjá nevndini var at koma við ráðum um fiskiskap, ið loyvdi stovnunum at menna seg aftur. Hetta gerst ikki

eftir einum ár, og nevndin valdi tí at mæla til, at ein ætlan varð lögð fyri komandi 5 árin.

Tilmælt var tí, at komandi 5 ári skuldi árliga veiðan av toski og hýsu setast til ávíkavist 7000 og 6200 tons. Undir ávísingum fortreytum kundu tá gýtingarstovnarar av toski og hýsu mennast upp aftur á eitt trygt støði (ávíkavist 52.000 og 40.000 tons).

Upsastovnurin var frægari fyri enn toska og hýsustovnarar, og nevndin mælti tí til, at veiða meira av upsa somu 5 árin enn mælt til av ICES, men at minka veiðitrystið eftir upsa tá toska og hýsustovnarar vóru komnir fyri seg.

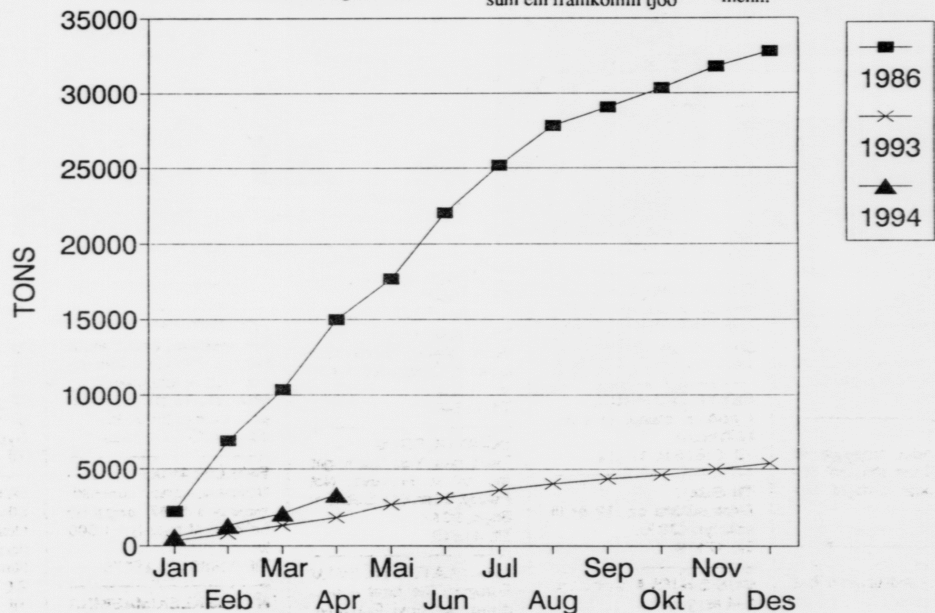
Tað er, eftir míni metan, eingin tvístøða í tilmælinum frá ICES og frá Bygnaðarnevndini. ICES kemur við teimum frægaðu lívfrøðiliga ráðunum. Var møguleiki at fylgja teimum, var heldur eingin ivi um, at tey áttu at verða fylgd. Men tá hetta ikki er gjørligt, ger Bygnaðarnevndin eina ætlan og eitt tilmæli fyri 5 komandi árin, ið so langt sum gjørligt tekur hædd fyri vánaligu støðuni í stovnunum, men sum eisini loyvur einum ávísingum fiskiskapi.

Sum nevnt er nógv tilfar um botnfiskastovnarar undir Føroyum. Hetta loyvur neyvari hagtalaviðgerð og hagfrøðiliga útrokning av avleiðingunum av einum fiskivinnupolitikki. Øll onnur lond á okkara leiðum eru farin frá leysum gitingum, og sum ein framkomin tjóð

eiga Føroyar eisini at nýta framkomnar mátar at leggja ætlanir eftir. Í eina so álvarslegari tillagingar, sum Føroyar eru í, er náttúrligt við misnøgd, og eisini at ráðgevaramir standa fyri skotum.

Nógvir ósakligir pástandir verða førd fram, og sleppa ofta at standa ósvaraðir. Sum dømi kann nevast alt prátið í fjølmíðlunum um tann nógv toskin bátarnir hava fingið í vár. Á myndini er víst veiðan av toski undan Føroyum talð saman hvønn mánaða í 1986 (sum var eitt hampuligt meðalár til tosk), 1993 (sum higartil er tað vánaligasta vit vita um) og fyrstu 4 mánaðirnar í 1994. Sum tað sæst av myndini, er veiðan higartil í ár bert eitt vet betri enn í 1993, men samanborið við 1986 er veiðan at kalla ongin. Tað er gott, at veiðan batnar, og vónandi batnar hon upp aftur meira skjótt. Men tað er neyðugt at halda fast um ætlanina at menna stovnarar upp aftur.

Skulu vit koma heilskapað burtur úr støðuni sum landið er í, er neyðugt við einum sakligum orðaskifti, har allir partar luttaka, og ikki minst fiskivinnufelögin. Tað skal tí vera mín vón, at FF-Blaðið ikki sleppur endanum her, men arbeiðir víðari við at skapa ein skilagóðan fiskivinnupolitikk, ið kann menna fiskiríkidømið undir Føroyum aftur. Í longdini er hetta besta inntøkutrygðin fyri fiskimenn.

Veiðan av toski av Landgrunninum í 1986, 1993 og til 1. mai 1994 talð saman hvønn mánaða.